

27.4.2021

VN/20585/2020

Ohje keskusvaalilautakunnalle toimistotyön ja ääntenlaskennan järjestämisestä

Yleistä

- Jos paikalliset terveystoimikunnat antavat tiukempia ohjeita, niitä noudatetaan tämän ohjeen asemesta.
- Keskusvaalilautakunnan kokouksia voi järjestää etänä. Etäkokousten järjestämiseen sovelletaan kuntalain säännöksiä. Ehdokasasetteluun ja vaalien toimittamiseen liittyy paljon paperilla paikan päällä hoidettavia tehtäviä. Keskusvaalilautakunnan on päätettävä, miten tällaiset tehtävät hoidetaan ja miten niitä valvotaan. Esimerkiksi keskusvaalilautakunnan sihteeri voi järjestää paperisten asiakirjojen käsittelyn ja sen valvonnan.
- Keskusvaalilautakunta toimii keskusvaalilautakunnan ottaman henkilöstön työnantajan asemassa. Keskusvaalilautakunnan on sovellettava ennakoäänestysasiakirjojen tarkastuksen ja ääntenlaskennan organisoinnissa soveltuvin osin Työterveyslaitoksen työnantajille laatimaa koronaohjeistusta: <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-yrityksille>.
- Keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että ennakoäänestyksen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijoita nimetään riittävästi varalle, jotta äkilliset sairastapaukset pystytään paikkaamaan sekä varajärjestelyiden käytännön toteuttamisesta. Keskusvaalilautakunnan on myös tarvittaessa huolehdittava siitä, että vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien lainmukainen toimintakyky voidaan sairastapaustilanteissa turvata.
- Jos saa koronavirustautiin sopivia oireita, on jäätävä matalalla kynnyksellä kotiin. Koronaviruksesta sairastuneiden oireita ovat olleet kuume, yskä, kurkkukipu, hengenhädistys, lihaskivut, väsymys, nuha, pahoinvointi ja ripuli. Taudin yhteydessä on kuvattu

myös maku- ja hajuaistin häiriöitä. Katso lisätietoja www.omaolo.fi Keskusvaalilautakunnan jäsenille ja varajäsenille on pohdittava sijaisjärjestelyt ja palkattua henkilöstöä on oltava riittävästi varalla jopa siinä tapauksessa, että kaikki sairastuisivat tai jouduttaisiin asettamaan karanteeniin.

Toimistotyö

- Keskusvaalilautakunnan on hankittava riittävästi käsihuuhdetta, maskeja, muoviseinäkkeitä ja muita ohjeissa mainittuja suoja- ja hygieniatarvikkeita kunnan vaaliviranomaisten tarpeisiin.
- Suojaleksinä toimivan seinäkkeen voi rakentaa esimerkiksi akryylimuovista (halkeaa helposti työstettäessä) tai polykarbonaattimuovista.
- Kaikissa keskusvaalilautakunnan tehtävissä pidetään yli 2 metrin turvaväliä muihin henkilöihin. Lisäksi on suositeltavaa käyttää maskia tai visiiriä työskennellessä muiden kanssa.
- Ehdokashakemusten vastaanotto tulee järjestää niin, että ehdokashakemusten jättäjiin kyetään pitämään yli 2 metrin turvaväli. Asiointitilanteessa on suositeltavaa käyttää maskia tai visiiriä. Esinevälitteisten tartuntojen riski on pieni, joten asiakirjoja on turvallista käsitellä, etenkin kun huolehditaan käsien säännöllisestä puhdistamisesta. Harkintansa mukaan keskusvaalilautakunta voi hyväksyä myös sähköpostitse tai postitse saapuneita hakemuksia.
- Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastuksessa tulee käyttää niin väljiä tiloja, että 2 metrin turvavälin säilyttäminen on kaikissa tilanteissa mahdollista. Mikäli samoissa tiloissa työskentelee useita henkilöitä, on suositeltavaa käyttää maskia tai visiiriä, jos se on mahdollista. Esinevälitteisten tartuntojen riski on pieni, joten asiakirjoja on turvallista käsitellä, etenkin kun huolehditaan käsien säännöllisestä puhdistamisesta.

Kotiäänestyksen ja rokotusten järjestäminen

- Sovi tarvittaessa koronatestauksen järjestämisestä kunnan työterveyshuollon kanssa tai muulla sopivalla tavalla kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille, vaalitoimikunnan jäsenille ja muillekin vaaliviranomaisille kunnan oman harkinnan mukaan.
- Ota yhteyttä terveydenhuoltoon kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiden ja vaalitoimikuntien rokotusten järjestämisestä. Rokotukset pitää toteuttaa viimeistään kolme viikkoa ennen ennakkoonäänestyksen alkamista.
- Niiden vaalitoimitsijoiden, jotka ottavat vastaan äänestyksiä karanteenissa tai eristyksessä olevilta, on oltava ainakin kertaalleen rokotettuja koronaa vastaan. Rokote on annettava viimeistään kolme viikkoa ennen karanteenissa tai eristyksessä olevien äänestyksen toimittamista. On suositeltavaa, että myös ne vaalilautakunnan jäsenet ja vaalitoimitsijat, jotka asioivat karanteenissa olevien kanssa, olisivat mahdollisuuksien mukaan rokotettuja.
- Kun keskusvaalilautakunta ottaa vastaan ilmoittautumisia kotiäänestykseen ja ilmoittaa äänestäjille kotiäänestyksen toteuttamisesta, on hyvä ohjeistaa samalla kotiäänestäjiä turvallisesta kotiäänestyksestä korona-aikana (käsien pesu ennen vaalitoimitsijan saapumista, toive maskin käyttämisestä ja asunnon tuulettamisesta, oma kynä). Ulkona toteutettavaa kotiäänestystä varten kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille on hyvä varata mukaan taittopöytä tai vastaava.
- Oikeus kotiäänestykseen perustuu äänestäjän omaan käsitykseen kohtuuttomista vaikeuksista (PeVM 5/1998 vp, s. 5). Jos äänestäjät kyselevät kotiäänestyksen mahdollisuudesta, riskiryhmäläisille tai omaehtoisessa karanteenissa oleville voi kuitenkin kertoa, että äänestyspaikalla äänestäminen on ensisijaista ja että erityisiä äänestysjärjestelyitä äänestyspaikalla on tehty, jotta äänestäminen äänestyspaikassa olisi turvallista.
- Tartuntatautilääkärin määräämässä karanteenissa tai eristyksessä olevat voivat äänestää kotiäänestyksessä, jos kotiäänestys voidaan toteuttaa terveysturvallisesti, esimerkiksi äänestäjän kodin pihassa. Karanteenissa tai eristyksessä olevan henkilön äänestys pihalla on mahdollista siinä tapauksessa, että henkilön siirtyminen pihalle ja takaisin voi tapahtua ilman kontakteja muihin ihmisiin (yli 2 metrin etäisyys ulkotilassa, ei sisätilassa samaan aikaan muiden henkilöiden kanssa), hän ei oireile näkyvästi ja suojautuu asianmukaisesti

kasvomaskilla. Pihalla täytyy olla mahdollisuus suorittaa äänestys ilman kontakteja muihin ihmisiin ja kontakti vaalivirkailijoihin tapahtuu hallitusti ja turvallisesti.

- Ilmoittautumisen vastaanottajan ei tule kysyä syytä äänestäjän ilmoittautumiselle kotiäänestykseen. Kun ilmoitetaan kotiäänestäjälle kotiäänestyksen toimittamisen ajankohdasta, on mahdollista ilmoittaa äänestäjälle, että äänestys tulee ottaa vastaan erityisen huolellisesti ja turvavälit säilyttäen, jos hänet on määrätty karanteeniin tai eristykseen.
- Ilmoittautumisen vastaanottaja voi kysyä henkilöltä tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla, onko tämä tartuntatautilain määräämässä karanteenissa tai eristyksessä. Kysymisen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisen tehtävän hoito eli käytännössä vaalitoimitsijan asianmukainen suojautuminen äänestystilanteessa. Äänestäjältä saatua karanteenitietoa ei voida käyttää perusteena kotiäänestysoikeuden epäämiseen.
- Kotiäänestykseen ilmoittautumisen yhteydessä ei tule kysellä tai merkitä ylös tietoa henkilön terveydentilasta. Karanteenitiedon käsittelyssä on noudattava oikeasuhtaisuutta ja minimoitava sekä kerättävät tiedot että tietoja käsittelevät henkilöt tietosuojalainsäädännön mukaisesti.
- Keskusvaalilautakunnan on suositeltavaa pyytää kunnan terveydenhuollosta opastusta kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille suojavälineiden pukemisesta ja riisumisesta.

Menettely karanteenissa ja eristyksessä olevan äänestämässä

- Karanteenissa tai eristyksessä olevan henkilön äänestys vaalipäivän äänestyspaikalla on mahdollista siinä tapauksessa, että henkilön siirtyminen karanteeni- tai eristyspaikasta äänestyspaikalle ja takaisin voi tapahtua ilman kontakteja muihin ihmisiin (yli 2 metrin etäisyys ulkotilassa, ei sisätilassa samaan aikaan muiden henkilöiden kanssa, ei julkisessa kulkuneuvossa), hän on oireeton ja suojautuu asianmukaisesti kasvomaskilla. Äänestyspaikalla täytyy olla mahdollisuus suorittaa äänestys ilman kontakteja muihin äänestäjiin (edellä kuvatun lisäksi hän ei joudu jonottamaan edes ulkotilassa muiden äänestäjien kanssa äänestysvuoroa odottaessa) ja kontakti vaalivirkailijoihin tapahtuu hallitusti ja

turvallisesti. Näistä reunaehdoista kerrotaan myös tartuntatautilääkäreille oikeusministeriön ja THL:n kirjeessä. Keskusvaalilautakunta voi ottaa ohjeistuksen huomioon omassa viestinnässään ja äänestäjien neuvonnassa.

- Eristyksessä tai karanteenissa olevat voivat mahdollisesti joissain tilanteissa äänestää laitosaänestyksessä, jos äänestäminen voidaan turvallisesti toimittaa eikä hoitolaitoksen muu toiminta vaarannu. Äänestystilanteen täytyy tällöin olla paikallisen terveystoimikunnan kanssa hyvin suunniteltu ja paikallisten terveystoimikunnan valvonnassa toteutettu.

Ääntenlaskennan järjestäminen

- Jos ääntenlaskijoita tarvitaan useita kymmeniä tai satoja, tulee mahdollisuuksien mukaan jakaa ääntenlaskijat mahdollisimman pieniin ryhmiin, jotka eivät ole tekemisissä toistensa kanssa myöskään tauoilla tai ruokaillessaan. Ääntenlaskennan valvonnasta on kuitenkin huolehdittava.
- Laskenta on järjestettävä riittävän suuressa tilassa, jossa on hyvä ilmanvaihto.
- Laskenta on järjestettävä niin, että turvavälit säilyvät. Sitä varten voi olla tarpeen hankkia aikaisempia vaaleja suuremmat tilat ja enemmän pöytätilaa laskennan järjestämistä varten.
- Ääntenlaskijoiden on suositeltavaa käyttää maskia tai visiiriä työskennellessä muiden kanssa.
- Laskijoille on oltava saatavilla käsidesiä tai käsienpesumahdollisuus. Esinevälikkeiden tartuntojen riski on pieni, joten useat laskijat voivat käsitellä samoja äänestyslippuja. On kuitenkin tärkeää puhdistaa kädet säännöllisesti.